Зычныя гукі [д] — [дз’]

14. Прачытайце скорагаворку. Навучыцеся правільна вымаўляць яе. Назавіце першы гук у словах. Які з гэтых гукаў мяккі?

Дзіма дзіўна дзяліў дыню.

15. Вымавіце словы парамі.

гарады́ — у горадзе
бяда — у бядзе
вада — на вадзе
дні — дзень

Якія гукі абазначаюць выдзеленыя літары? Якія з гукаў цвёрды, а які — мяккі?

Запішыце пары слоў.

Гук [д] цвёрды. На пісьме ён абазначаецца літарай ***д***. Пасля літары ***д*** пішуцца **а, о, у, э, ы**: *дом*, *дым*.

Гук [дз’] мяккі. На пісьме ён абазначаецца спалучэннем літар ***дз***. Пасля ***дз*** пішуцца ***е, ё, ю, я, і, ь***: *дзень*, *дзяўчынка*.

Правообладатель Национальный институт образования

16. Разгледзьце схему на форзацы. З апорай на яе раскажыце правіла перадачы на пісьме гукаў [д] і [дз’].

Прыдумайце і намалюйце сваю схему або малюнак, якія дапамагаюць запомніць правіла.

Гаварыце правільна

Стадыён — стадыёнам, біятло́н — біятло́нам, чэмпіён — чэмпіёнам.

стадыён

Рм 17. Вусна дапоўніце сказы патрэбнымі словамі з рубрыкі «Гаварыце правільна».

Кожны дзень Федзя спяшаецца на … . Ужо другі год хлопчык займаецца … . Ён старанна трэніруецца. Федзя марыць стаць алімпійскім … .

Запішыце сказы. Падкрэсліце ***дз*** разам з наступнай літарай. Назавіце цвёрдыя зычныя гукі ў слоўнікавым слове.

Які від спорту называюць біятлонам? Якіх вядомых беларускіх біятланістаў вы ведаеце?

Правообладатель Национальный институт образования

18. Спішыце. Падкрэсліце ***дз*** разам з наступнай літарай.

Дрэва пасадзіў — дабро людзям зрабіў.

19. Прачытайце прыказку. Якія гукі вымаўляюцца на месцы пропускаў? Якія літары трэба ўставіць у словы?

Сапраў..ны сябар не пакіне таварыша ў бя..е.

Спішыце. Устаўце патрэбныя літары.

20. Дапоўніце сказы патрэбнымі словамі. Назавіце словы з гукам [дз’].

— санітар лесу.

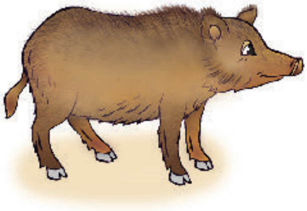

любіць жалуды.

— прыгожыя птушкі.

Запішыце сказы. Падкрэсліце ***дз*** разам з наступнай літарай.

Правообладатель Национальный институт образования

21. Паслухайце верш. Чаму дзяцей назвалі добрымі?

Ехалі дзеці аднойчы ў трамваі.
Месцы дарослым яны ўступалі,
дапамагалі сыходзіць старым.
— Добрыя дзеці, — казалі ўсе ім.
Т. Кляшторная.

Назавіце словы, у якіх ёсць гук [дз’].

Рм Вусна адкажыце на пытанні.

1. Як трэба паводзіць сябе ў аўтобусе, трамваі, тралейбусе?
2. Каму трэба ўступаць месца ў транспарце?

22. Паслухайце верш. Як дапамагае Жора дарослым? Як вы разумееце выраз *ты для нас — апора*?

Апора

..ень без руху — нецікавы,
не люблю ся..ець без справы.
Я шпакам змайструю хатку,
маме я ўскапаю градку,

Правообладатель Национальный институт образования

для дзядулі без сяброў
накалю гару я дроў.
Тата хваліць: «Дзякуй, Жора!
Ты для нас усіх — апора».

В. Рамашка.

Спішыце першы сказ, устаўце патрэбныя літары. Падкрэсліце літары, якія пішуцца пасля ***дз***.

Выпішыце з верша словы ветлівасці.

Рм Раскажыце, якія справы вы любіце рабіць разам з дарослымі.

23. Прачытайце прыказку. Чаму так гавораць?

Садок пасадзіў — добрую справу зрабіў.

Назавіце словы з гукамі [д], [дз']. Запішыце прыказку пад дыктоўку настаўніка.

Правообладатель Национальный институт образования

24. Спішыце, устаўце ***д*** або ***дз***. Падкрэсліце ***дз*** разам з наступнай літарай.

У Валодзі ёсць малодшая сястра На..я. Валодзя хо..іць у школу, а На..ейка — у ..іцячы са..ок.

25. Паслухайце верш. Які гук прапушчаны ў словах? Якімі літарамі трэба яго абазначыць?

Лыч задзёр у неба дзік:
дзіва — хо..іць мала..ік.
Дзік па небе не ха..іў —
..ік на градах насля..іў.
М. Чарняўскі.

Спішыце другі сказ, устаўце патрэбныя літары.

Будзьце ўважлівыя!

па-беларуску	**па-руску**
ты́дзень	**неде́ля**
нядзе́ля	**воскресе́нье**

26. Дапоўніце сказ патрэбным словам. Назавіце словы з гукам [дз’]. Запішыце сказ пад дыктоўку настаўніка.

Сем дзён — гэта ... .

Правообладатель Национальный институт образования

Рм **27.** Дапоўніце сказы патрэбнымі словамі. Для гэтага перакладзіце рускія словы на беларускую мову.

Цэлы ... (*неделя*) Міколка ва ўсім дапамагаў маме і тату. Яны былі ўдзя́чныя сыну. Наступіла ... (*воскресенье*). Бацькі́ вырашылі схадзіць з сынам у кіно.

удзя́чныя — рус. *благода́рные*

Назавіце словы з гукам [дз’].

28. Прачытайце назвы дзён тыдня. Размясціце іх па парадку.

Аўторак, сера..а, паня..елак, чацвер, субота, пятніца, ня..еля.

Спішыце. Устаўце ***д*** або ***дз***, растлумачце іх правапіс.

чацве́р

29. Прачытайце. Змяніце словы ў дужках так, як патрабуе сэнс.

Правообладатель Национальный институт образования

Цыбуля расце на *(агарод)*.
Грушы растуць у *(сад)*.
Вялікі завод ёсць у *(горад)*.
Саша катае брата на *(веласіпед)*.

Запішыце адзін сказ на выбар. Назавіце слова з гукам [дз’].

30. Прачытайце.

Дзве сяброўкі на гра..е
скачуць спрытна, як ні..е.
Хто прагоніць Зоську, Юльку?
Патапталі ўсю цыбульку.
Л. Фарботка.

Спішыце першы сказ. Устаўце патрэбныя літары, растлумачце іх правапіс.

Зычныя гукі [т] — [ц’]

31. Прачытайце загадкі, адгадайце іх. Знайдзіце словы з гукамі [т], [ц’]. Вымавіце словы.

1. Жалезны конь, у жывяце агонь, есці не просіць, арэ, жне і косіць.

Правообладатель Национальный институт образования